

5. Леонтьев Д. А. Профессиональное самоопределение как построение образов возможного будущего. *Вопросы психологии*. 2001. № 1. С. 57–72.
6. Наролина В. И. Развивающий эффект процесса формирования межкультурной коммуникативной компетентности специалиста. *Высшее образование сегодня*. 2008. № 5. С. 23–25.
7. Ничкало Н. Г. Професійно-технічні освіти – державну підтримку та науково-педагогічне забезпечення. *Нові технології навчання*: наук. метод. зб. Київ, 1995. Вип. 11. С. 11.
8. Ростунов А. Т. Формирование профессиональной пригодности. Минск, 1984. 176 с.
9. Семенов Ю. Г. Мотивационные аспекты адаптации. *Новая парадигма*. 1999. Вип. 12. С. 29–36.
10. Холостова Е. И. Технологии социальной работы. Москва, 2003. 400 с.
11. Чобітько М. Г. Особистісно орієнтоване професійне навчання: зміст і структура. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 3 (48). С. 48–56.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2017.

Коняшина І. Б. Влияние процесса формирования профессиональных компетенций фармацевтов на профессиональную направленность к будущей профессии

В статье рассмотрены вопросы исследования особенностей влияния процесса формирования профессиональных компетенций фармацевтов на профессиональную направленность к будущей профессии. Проанализирована коммуникативная компетентность будущего фармацевта, которая является одной из важных компетенций в профессиональной деятельности специалиста фармации.

Ключевые слова: профессиональная компетентность, фармацевт, коммуникативная компетентность.

Konyashyna I. Influence of Process of Formation of Professional Competences of Pharmacists on Professional Orientation to the Future Profession

The article deals with the study of the peculiarities of the influence of professional competencies of pharmacists on the formation of professional orientation to the future profession. The communicative competence of the future pharmacist, which is one of the important competencies in the professional activity of the pharmacy specialist, is analyzed.

The urgency is that education should be in line with the interests and needs of society, which is why one of its main tasks is the professional competence of specialists, which is aimed at the needs of the present. Characteristics of the modern labor market can be considered competitiveness, which involves readiness for continuous professional growth, qualitative and creative performance of activities in accordance with individual psychological characteristics of the individual.

We believe that the formation of the professional competence of the future pharmacist, is carried out through the content of education, which covers not only the list of educational subjects, but also the professional skills and skills that are formed in the process of mastering subjects and during the practice, as well as through the active position of the student in the social, political and cultural life of the educational institution. All these factors form and develop the personality of the future specialist in order to successfully master the mechanisms of professional self-development, self-improvement and implementation of its own creative potential.

It should be noted that professional competence is an integrated, complex phenomenon and combines knowledge, skills and abilities, personality abilities, indicators of general culture, ability to perform professional duties. According to the requirements of the World Health Organization (WHO), the emphasis has been placed on the need to significantly change proficiency in pharmacy to improve personal qualities.

Key words: professional competence, pharmacist, communicative competence.

Л. В. КУРІННА

аспірант

Класичний приватний університет

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У статті висвітлено результати теоретичного аналізу проблеми формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників. Надано визначення базових термінів дослідження, на основі яких сформульовано власні дефініції понять. Розглянуто етапи оволодіння студентами соціокультурною компетентністю в процесі навчальної діяльності та проаналізовано педагогічні умови, які можуть сприяти формуванню в них зазначеної особистісної характеристики. Акцентовано на формуванні соціокультурної компетентності саме майбутніх соціальних працівників: виявлено основні труднощі формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників і доповнено їх перелік; підтверджено доцільність та запропоновано послідовність формування соціокультурної компетентності досліджуваної нами категорії осіб у процесі їх професійної підготовки; підібрано шляхи, форми й методи формування соціокультурної компетентності студентів, які можна застосовувати в роботі з майбутніми соціальними працівниками.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, соціальний працівник, соціокультурна компетентність соціального працівника, формування соціокультурної компетентності.

У контексті інтеграції України до європейського простору на перший план виступає проблема формування соціокультурної компетентності особистості. У зв'язку з цим українська держава висуває до кожного свого громадянина низку вимог, таких як: знання особливостей культури, традицій, звичаїв свого та інших народів; толерантне та відкрите ставлення до представників інших культур; дотримання загальних культурних і соціальних норм; здатність до саморозвитку та самореалізації в суспільстві; вміння застосовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності.

Актуальність проблеми формування соціокультурної компетентності особистості підтверджує документ “Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року” (2013 р.), у якому зазначено: “Система освіти повинна забезпечувати формування особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, європейської цивілізації, орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя в постійно змінюваному, конкурентному, взаємозалежному світі” [11].

Особливо важливим завданням на сучасному етапі розвитку суспільства є формування соціокультурної компетентності в майбутніх соціальних працівників. Це пов'язано з тим, що в своїй професійній діяльності соціальні працівники взаємодіють із клієнтами на різних рівнях, а саме: на мікрорівні (індивіди та сім'я), на мезорівні (соціальні спільноти та організації) та на макрорівні (національний та інтернаціональний рівні суспільства).

Тому соціальна робота – це професія, метою якої є внесення необхідних соціальних змін у суспільство загалом і в індивідуальні форми його розвитку. Професійні соціальні працівники покликані служити на благо та самореалізацію індивідів, розвитку та предметному залученню наукових знань відносно властивостей людини й суспільства, розвитку ресурсів для задоволення індивідуальних, групових, національних та інтернаціональних потреб і прагнень до досягнення соціальної справедливості [1, с. 222].

Необхідність формування соціокультурної компетентності саме в майбутніх соціальних працівників зумовлена тим, що їх професійна діяльність буде спрямована на надання допомоги різним категоріям населення, до складу яких входитимуть представники як української, так і інших культур. Тому майбутні фахівці повинні володіти такими якостями, як гуманність, толерантність, доброзичливість, активність, ініціативність, відповідальність, творчість, альтруїзм тощо.

Соціокультурна компетентність вимагає від соціального працівника розуміння особливостей соціокультурного середовища, в якому здійснюється соціальна робота, а саме: знання культурних цінностей, установок, технологій соціокультурної діяльності та вміння використовувати ці знання в повсякденній практичній діяльності [12, с. 43]. Тому значну роль відводять професійній підготовці, під час якої майбутні фахівці мають змогу оволодіти необхідними знаннями, вміннями, навичками та навчитися їх застосовувати на практиці.

Про актуальність дослідження проблеми формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників свідчать праці В. Беха [1], О. Гусевої [2], К. Дворак [3], Т. Жукової [4], С. Колової [5], М. Лукашевича [1], Н. Муравйової [8], С. Пахотіної [9], Л. Пономаренко [10], Л. Романовської [12], А. Сафонова [13], М. Туленкова [1], Т. Фоменко [14] та ін.

Науковці проаналізували досліджувану проблему за різними напрямками. Аналізу визначення поняття “соціокультурна компетентність” присвятили свої праці Н. Муравйова [8], Т. Фоменко [14] та ін. Соціокультурну компетентність як важливу складову професіоналізму майбутнього вчителя розглянула О. Гусева [2]. С. Колова [5], С. Пахотіна [9], А. Сафонов [13] досліджували процес формування та розвитку соціокультурної компетентності різних суб’єктів (студентів педагогічних вищих навчальних закладів, майбутніх спеціалістів, молодих спеціалістів у системі післявузівської освіти). Педагогічні умови становлення соціокультурної компетентності студентів визначила в своїй праці К. Дворак [3]. Т. Жукова [4] розробила педагогічну технологію формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів. Соціальну роботу загалом та її роль у формуванні громадянського суспільства проаналізували В. Бех [1], М. Лукашевич [1], М. Туленков [1]. Сутнісну характеристику соціокультурної компетентності соціальних працівників і процес її розвитку під час вивчення окремих на-

вчальних дисциплін розкрили в працях Л. Пономаренко [10] і Л. Романовська [12].

Проте аналіз наукових праць показав, що недостатньо уваги приділяють проблемі формування соціокультурної компетентності саме майбутніх соціальних працівників, оскільки значна кількість науковців акцентує на інших об'єктах дослідження.

Мета статті – здійснити теоретичний аналіз проблеми формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Перш ніж розглянути теоретичні аспекти проблеми формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників, доцільно зосередити увагу на базових поняттях дослідження.

На думку Т. Фоменко, соціокультурна компетентність – це якісна характеристика особистості, що базується на сукупності набутих знань соціальних і культурних сфер життя, ціннісних орієнтацій; здатність та готовність до міжкультурного спілкування з носіями інших мов і культур [14, с. 153].

Ми розуміємо під соціокультурною компетентністю таку якість особистості, яка визначає рівень її соціального й культурного розвитку: володіння загальною культурою, знання культурної спадщини свого народу, вміння виявляти ініціативу в будь-яких справах, здатність до активної суспільно-корисної діяльності [6, с. 164].

Існує багато різних дефініцій терміна “соціокультурна компетентність соціального працівника”, проте ми акцентуємо лише на декількох з них.

Дослідниця Л. Романовська вважає, що соціокультурна компетентність соціального працівника – це особистісна характеристика фахівця в галузі соціальної роботи, що виявляється в наявності сукупності об'єктивних уявлень і знань про різні культури, реалізується через практичні вміння та навички, які дають змогу успішно виконувати професійні завдання, що вимагають наявності цього виду компетентності [12, с. 45].

Вчена Л. Пономаренко визначає соціокультурну компетентність соціального працівника як інтегративну особистісну характеристику, яка включає систему відповідних ціннісних орієнтацій; особистісні якості, знання, вміння й навички; здатність їх універсально застосовувати в професійній діяльності та пристосовуватися до мінливих соціокультурних умов; емоційно-вольову регуляцію й рефлексію процесу та результату регулювання взаємодії соціального працівника з різними соціальними інститутами (сім'єю, соціальними службами, культурно-просвітницькими установами, громадськими організаціями, неформальними групами тощо) [10, с. 321–322].

Враховуючи вищезазначене, сформулюємо власне визначення досліджуваного поняття. На нашу думку, соціокультурна компетентність соціального працівника – це особистісна характеристика, яка охоплює сукупність знань, умінь, навичок, якостей, цінностей, що визначають рівень соціального та культурного розвитку фахівця із соціальної роботи й забезпечують успішне здійснення ним професійної діяльності.

У контексті нашого теоретичного дослідження проаналізуємо процес формування соціокультурної компетентності загалом і деякі його особливості саме в майбутніх соціальних працівників.

Процес формування соціокультурної компетентності складний і довготривалий. Він є посиленням проєктивної діяльності особистості та динамікою її розвитку на основі пізнання об'єктів соціокультурної дійсності [4, с. 33–34].

Формування соціокультурної компетентності – процес і результат оволодіння сукупністю знань, умінь і якостей, необхідних для міжкультурної комунікації в конкретних соціальних умовах, з урахуванням культурних і соціальних норм комунікативної поведінки під впливом сукупності всіх факторів [9, с. 58].

Формування соціокультурної компетентності особистості відбувається в декілька етапів. Розглянемо три основні етапи оволодіння студентами соціокультурною компетентністю в процесі навчальної діяльності, які виділяє вчена С. Пахотіна:

– підготовчий (становлення когнітивного орієнтування в інформаційному полі з опорою на особистий досвід). На цьому етапі відбувається засвоєння інформації про факти культури у вигляді витворів культури (текстів) на контрастній основі порівняно з фактами власної культури, виділення відмінностей між культурами;

– основний (активне формування). На цьому етапі відбувається інтерпретація засвоєних фактів у міжкультурних контактних і конфліктних ситуаціях, виділення “культурних стандартів” етнічного, політичного та економічного плану, що впливають на мислення, цінності та дії представників конкретної культури, що зумовлює формування ціннісних орієнтацій особистості. Формування відбувається за допомогою моделювання ситуацій спілкування, ситуацій із майбутньої професійної діяльності, що вимагають аналізу, прийняття рішень на основі теоретичної інформації;

– завершальний (удосконалення й реалізація соціокультурної компетентності в різнопланових ситуаціях). На цьому етапі відбувається програвання міжкультурних ситуацій, під час яких студенти по черзі виконують ролі представників базових культур. У цьому процесі відбувається зміна культурного тла особистості при отриманні певних комунікативних сигналів від співрозмовника – представника іншої культури, що призводить до утворення “третьої” культури особистості: формуються якості, звички, способи діяльності особистості. Велику увагу приділяють самостійній дослідницькій роботі [9, с. 63–64].

Ми погоджуємося з етапністю оволодіння студентами соціокультурною компетентністю, яку запропонувала С. Пахотіна, та вважаємо її логічною й послідовною. В процесі своєї навчальної діяльності кожен студент отримує та засвоює інформацію про власну культуру та культури інших народів, “пропускає цю інформацію крізь себе”, моделює різні ситуації спілкування з

представниками інших культур і, зрештою, інсценує змодельовані ситуації, в результаті яких удосконалює свою соціокультурну компетентність.

На нашу думку, визначених етапів формування соціокультурної компетентності можна дотримуватися й у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, але з незначними доповненнями. С. Пахотіна акцентує на культурних аспектах формування соціокультурної компетентності студентів. Проте поняття “соціокультурна компетентність”, крім культурних, містить ще соціальні складові. З урахуванням цього пропонуємо таку послідовність формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки: отримання та засвоєння інформації про власну культуру та культури інших народів, про соціальні норми й правила, прийняті в суспільстві загалом і в різних країнах; інтерпретація засвоєної інформації в міжкультурних ситуаціях; виділення норм культурної поведінки представників інших національностей; моделювання різних ситуацій спілкування з представниками інших культур; інсценізація змодельованих ситуацій у процесі навчально-виховної діяльності; коригування моделей поведінки з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей представників інших культур і соціальних умов, у яких відбувається спілкування. Результатом реалізації виділених нами орієнтованих етапів буде поступове та системне підвищення рівня сформованості соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Для того, щоб процес формування соціокультурної компетентності студентів був успішним і мав позитивні результати, у вищому навчальному закладі повинні бути створені відповідні умови.

Дослідниця С. Колова у своєму дисертаційному дослідженні зазначає, що формування соціокультурної компетентності майбутніх спеціалістів буде більш ефективним за таких умов:

- забезпечення особистісно-розвивального характеру процесу навчання на основі ідей міжкультурної комунікації – в дусі міжнаціонального взаєморозуміння й толерантності, поваги до своєї та чужої культури;
- формування ціннісно-мотиваційної орієнтації студентів на оволодіння соціокультурною компетентністю;
- застосування навчання в співробітництві та методу проектів, що будуть методико-технологічним інструментом формування соціокультурної компетентності [5, с. 72–73].

С. Колова стверджує, що комплекс визначених педагогічних умов забезпечить оволодіння майбутніми спеціалістами знаннями, вміннями, навичками, які становлять основу їх професійної діяльності та є необхідними для соціокультурного спілкування [5, с. 73].

Зазначимо, що розглянуті педагогічні умови можуть сприяти формуванню соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників, але їх необхідно суттєво доповнити з урахуванням специфіки конкретного вищого навчального закладу.

Незважаючи на наявність у науковій літературі чітко визначених етапів і педагогічних умов, формування соціокультурної компетентності майбутніх фахівців не завжди відбувається успішно, й звичайним явищем є виникнення різних труднощів у процесі його практичного здійснення.

Л. Романовська вважає, що до основних труднощів формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників можна зарахувати: нерозуміння сутності компетентнісного підходу в процесі професійної підготовки, структури та змісту соціокультурної компетентності; відсутність досвіду використання конкретних соціальних/соціально-педагогічних технологій для цілеспрямованої роботи з формування соціокультурної компетентності майбутніх спеціалістів; відсутність контрольної-діагностичної інструментарію та критеріїв для визначення рівня розвитку як загальних, так і соціокультурних компетенцій фахівця [12, с. 45]. На нашу думку, до зазначеного переліку труднощів доцільно додати такі, як: відсутність у майбутніх соціальних працівників мотивації до формування та подальшого вдосконалення власної соціокультурної компетентності; незацікавленість викладачів проблемою формування соціокультурної компетентності студентів; застосування лише традиційних форм і методів роботи в процесі викладання навчальних дисциплін та в позааудиторній діяльності.

Формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників є більш ефективним, якщо здійснюється в умовах вищого навчального закладу. Схильні та готові до самостійного здійснення цього процесу в сімейній (або в будь-якій іншій) обстановці лише поодинокі студенти. Подібної думки дотримується Л. Пономаренко. Вона зазначає, що “формування соціокультурної компетентності соціальних працівників доцільно реалізувати в межах основної професійної підготовки, тобто на тому предметному змісті, який складає основу майбутньої спеціальності. У такому випадку соціокультурна компетентність як психологічне новоутворення стане центральним особистісним новоутворенням” [10, с. 322].

Нам імпонує думка про доцільність формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі їх професійної підготовки. Професійна підготовка студентів охоплює навчальну та позанавчальну діяльність. Зазначимо, що формування досліджуваного нами виду компетентності буде більш результативним, якщо підібрати та впровадити інноваційні форми й методи роботи і під час викладання навчальних дисциплін, і в процесі підготовки та проведення різних позанавчальних заходів. Проте нам хотілося б акцентувати саме на аудиторних заняттях, які включають лекції, практичні заняття та індивідуальну роботу (якщо вона передбачена навчальним планом). На нашу думку, найбільш сприятливими для формування соціокультурної компетентності студентів є практичні заняття, адже вони відіграють провідну роль у розвитку навичок і застосуванні набутих знань. Цей вид занять є важливим засобом оперативного зворотного зв'язку, розвиває наукове мислення та мову студентів, дає змогу перевірити їх знання. Приклад одного з практичних занять, проведеного зі студентами спеціальності

“Соціальна робота” в межах навчальної дисципліни “Етнопедагогіка”, представлено в нашій науковій публікації «Формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників (на прикладі вивчення навчальної дисципліни “Етнопедагогіка”)» [7, с. 75–78], тому ми не будемо детально її розглядати в цьому дослідженні.

Зважаючи на складність і довготривалість процесу формування в майбутніх соціальних працівників досліджуваного нами виду компетентності, виникнення низки труднощів під час його здійснення, необхідно розглянути певні шляхи, форми й методи його оптимізації.

Дослідниця Л. Пономаренко пропонує такі шляхи формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників:

- зробити викладання окремих навчальних дисциплін більш проблемно-орієнтованим;
- ширше використовувати рефлексивний підхід у навчанні;
- стимулювати в студентів розвиток уміння не тільки відповідати на поставлені питання, а й формулювати власні питання з курсу [10, с. 322].

Вчена С. Пахотіна виділяє форми організації навчальної діяльності, що використовують у процесі формування соціокультурної компетентності студентів (у нашому випадку – майбутніх соціальних працівників). До них належать:

- самотійна робота (в процесі формування соціокультурної компетентності можна використовувати як домашню, так і аудиторну фронтальну, групову та індивідуальну самотійну роботу репродуктивного, дослідницького або пізнавального характеру);
- групова робота (використовують на різних етапах навчання, а також при виконанні більшості завдань; форми організації групової взаємодії можуть бути різноманітними);
- ігрова форма (в процесі формування соціокультурної компетентності можна використовувати рольові ігри) [9, с. 62–63].

Розглянемо методи формування соціокультурної компетентності студентів, які пропонують науковці Н. Муравйова та С. Пахотіна. Так, Н. Муравйова вважає, що для підвищення ефективності здійснення цього процесу можуть бути використані такі загальнопедагогічні методи: герменевтичні, метод моделювання, метод проектів, метод дослідницької творчої діяльності, метод проблемного навчання [8, с. 142]. На думку С. Пахотіної, оптимальними методами формування соціокультурної компетентності студентів є крос-культурний аналіз і порівняння, аналіз інцидентів, метод “культурних капсул”, рольова гра, дискусія, тренінг рефлексивності та тренінг емоційно-мовленнєвої сензитивності й гнучкості [9, с. 51].

Оскільки дослідниці пропонують застосовувати вищеперелічені методи в роботі зі студентством загалом як віковою категорією, ми вважаємо, що вони можуть бути успішно використані і з метою формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників.

Висновки. Отже, ми здійснили теоретичний аналіз проблеми формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників, у процесі якого: надано дефініції понять “соціокультурна компетентність”, “соціокультурна компетентність соціального працівника” та “формування соціокультурної компетентності”; сформульовано власні визначення базових термінів дослідження; розглянуто етапи оволодіння студентами соціокультурною компетентністю в процесі навчальної діяльності; запропоновано послідовність формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки; проаналізовано педагогічні умови, які можуть сприяти формуванню соціокультурної компетентності майбутніх спеціалістів; виявлено основні труднощі формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників і доповнено їх перелік; підтверджено доцільність формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників у процесі їх професійної підготовки; підбрано шляхи, форми та методи формування соціокультурної компетентності студентів (у тому числі й майбутніх соціальних працівників).

Здійснений нами теоретичний аналіз не вичерпує всіх аспектів проблеми формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників. Перспективними напрямками подальших досліджень є: поглиблене теоретичне вивчення особливостей професійної підготовки майбутніх соціальних працівників в умовах вищого навчального закладу; підбір і розробка інструментарію, визначення критеріїв та показників рівнів сформованості соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників; розробка й апробація практичних заходів, спрямованих на підвищення рівня сформованості соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників, та перевірка їх ефективності.

Список використаної літератури

1. Бех В. П., Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціальна робота і формування громадянського суспільства : монографія / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 599 с.
2. Гусева О. С. Соціокультурна компетентність як важлива складова професіоналізму майбутнього вчителя фізики. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2014. № 2. С. 210–217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_ped_2014_2_31.
3. Дворак Е. В. Педагогические условия становления социокультурной компетентности студентов технического вуза : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Иркутск, 2006. 196 с.
4. Жукова Т. А. Педагогическая технология формирования социокультурной компетентности будущих учителей : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Самара, 2007. 202 с.
5. Колова С. М. Формирование социокультурной компетентности будущих специалистов : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Челябинск, 2002. 190 с.
6. Курінна Л. В. Соціокультурна компетентність: дефінітивний аналіз поняття. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / редкол.: Т. І. Сущенко (голов. ред.) та ін. Запоріжжя, 2017. Вип. 52 (105). С. 159–168.
7. Курінна Л. В. Формування соціокультурної компетентності майбутніх соціальних працівників (на прикладі вивчення навчальної дисципліни “Етнопедагогіка”).

Компетентнісний вимір сучасної освіти: теорія і практика : збірник тез V регіональної науково-практичної конференції (19 травня 2017 р.) / за заг. ред. В. В. Нечипоренко. Запоріжжя, 2017. С. 75–78.

8. Муравьева Н. Г. Понятие социокультурной компетенции в современной науке и образовательной практике. *Вестник Тюменского государственного университета*. 2011. № 9. С. 136–143.

9. Пахотина С. В. Формирование социокультурной компетентности студентов неязыковых факультетов педагогического вуза: на примере факультета физической культуры : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Ишим, 2007. 205 с.

10. Пономаренко Л. Розвиток соціокультурної компетентності соціальних працівників у процесі вивчення дисципліни “Зв’язки з громадськістю у соціальній сфері”. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 4. С. 317–325. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_4_45.

11. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. : Наказ Президента України від 25.06.2013 р. № 344/2013. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

12. Романовська Л. Сутнісна характеристика соціокультурної компетентності соціального працівника. *Social Work and Education*. 2017. Vol. 4, No. 1. P. 41–47.

13. Сафонов А. Н. Развитие социокультурной компетентности молодых специалистов в системе послевузовского образования : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05. Москва, 2006. 141 с.

14. Фоменко Т. М. Визначення поняття “соціокультурна компетентність” у сучасній парадигмі вищої освіти. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. В. І. Євдокимова, проф. О. М. Микитюка ; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2014. Вип. 42. С. 149–156.

Стаття надійшла до редакції 08.09.2017.

Куринная Л. В. К проблеме формирования социокультурной компетентности будущих социальных работников

В статье отражены результаты теоретического анализа проблемы формирования социокультурной компетентности будущих социальных работников. Даны определения базовых терминов исследования, на основе которых сформулированы собственные дефиниции понятий. Рассмотрены этапы овладения студентами социокультурной компетентностью в процессе учебной деятельности и проанализированы педагогические условия, которые могут способствовать формированию у них указанной личностной характеристики. Акцентировано на формировании социокультурной компетентности именно будущих социальных работников: раскрыты основные трудности формирования социокультурной компетентности будущих социальных работников и дополнен их перечень; подтверждена целесообразность и предложена последовательность формирования социокультурной компетентности исследуемой нами категории лиц в процессе их профессиональной подготовки; подобраны пути, формы и методы формирования социокультурной компетентности студентов, которые можно применять в работе с будущими социальными работниками.

Ключевые слова: *социокультурная компетентность, социальный работник, социокультурная компетентность социального работника, формирование социокультурной компетентности.*

Kurinna L. About the Development of Socio-Cultural Competence among Prospective Social Workers

This article proposes the results of theoretical analysis on the problem of development of socio-cultural competence among prospective social workers. The definitions of a number of key terms are presented in the article. These are: “socio-cultural competence”, “social

worker's socio-cultural competence” and “development of socio-cultural competence”. On this basis the author formulates own definitions of the terms. In a theoretical study, the author examines the substantive aspects of socio-cultural competence development among the students in general, as age profile and among the prospective social workers as representatives of this category. In analyzing the issue, the major stages of development of socio-cultural competence among the students during their professional training have been considered. Necessary pedagogical conditions for successful acquiring of mentioned competence by the students have been studied.

Special attention is paid to the development of socio-cultural competence specifically among the prospective social workers: the list of basic difficulties of development of socio-cultural competence was defined and completed; the effectiveness of socio-cultural development among prospective social workers during their professional training is proved; methodology of development of socio-cultural competence among the students during their professional training as social workers is suggested; techniques, forms and methods of development of students' socio-cultural competence useful in working with prospective social workers were selected.

Key words: *social-cultural competence, social worker, social worker's socio-cultural competence, socio-cultural competence development.*